

Co-funded by
the European Union

RAPORT DE MONITORIZARE CIVICĂ

Gestionarea deșeurilor în comuna Ghelăuza și starea rigolei din satul Saca

Echipa de monitori civici:

Fabiana PETREA

Maria MALAI

Iuliana BOȚOROGA

Elena UNGUREANU

Coordonator:

Natalia MUNTEANU

Strășeni 2026

Introducere

Raportul a fost realizat de patru tinere din **comuna Ghelăuza**, raionul Strășeni, selectate în urma unui [apel public](#) de participare în cadrul proiectul „**EmpowerYouth: consolidarea capacității organizațiilor de tineret de a influența procesul decizional asupra problemelor care contează cel mai mult pentru tineri**”, implementat de [Centrul de Cercetare și Advocacy în Afaceri Europene din Republica Moldova](#).

Activitatea de monitorizare de mediu s-a concentrat asupra [comunei Ghelăuza](#), formată din localitățile **Ghelăuza și Saca din raionul Strășeni**, la aproximativ 32 de kilometri de Chișinău. Comuna are o populație de 1221 de locuitori care formează 554 de gospodării. Aproximativ 90% dintre localnici sunt conectați la apeduct. În localitate lipsește un sistem de canalizare și o stație de epurare a apelor uzate, iar asta înseamnă risc de poluare a solului și a apelor de suprafață și subterane.

Monitorizarea a vizat lipsa infrastructurii de mediu la nivel local, cu accent pe gestionarea deșeurilor, scurgerea apelor pluviale și vulnerabilitatea comunității la fenomene climatice și procese de eroziune a solului. Comuna este amplasată într-o zonă cu relief fragmentat și este afectată de ploi torențiale, eroziune și secetă.

În satul Saca monitorii civici au analizat râpa care asigură scurgerea apelor de ploaie, unde o parte a albiei este colmatată cu nămol și resturi vegetale, iar alte porțiuni au fost consolidate prin lucrări de betonare și decolmatare. Deși în ultimii cinci ani nu au fost înregistrate inundații, autoritățile locale au inclus în documentele strategice propuneri de proiecte de modernizare a infrastructurii pentru evacuarea apelor pluviale și prevenirea degradării râpei din satul Saca (***Strategia de Dezvoltare Sustenabilă a comunei Ghelăuza pentru anii 2024-2028***).

Monitorizarea a evidențiat și probleme legate de gestionarea slabă a deșeurilor. Comuna dispune de un sistem local de colectare a deșeurilor, organizat de autoritatea publică locală, prin care deșeurile sunt colectate periodic de la gospodării cu ajutorul unui tractor. Deși sistemul are o capacitate limitată și nu beneficiază de infrastructură modernă de salubritate, acesta reprezintă o soluție adaptată resurselor financiare și logistice disponibile la nivelul comunității. Deșeurile menajere sunt colectate de două ori pe lună, prin intermediul unui tractor care preia gunoarele scoase de localnici la poartă, frecvența serviciului de colectare a deșeurilor este uneori influențată de condițiile meteorologice. Pubele de gunoi sunt amplasate doar la stațiile auto din comună. Totuși, infrastructură publică rămâne limitată, iar lipsa punctelor de colectare și practicile precum arderea deșeurilor sau depozitarea necorespunzătoare a resturilor vegetale și animaliere continuă să reprezinte surse de presiune asupra mediului.

Gunoiștea comunală este amplasată la aproximativ 1–2 km de localitate și nu este autorizată conform normelor de mediu. Totuși, autoritatea publică locală a identificat și amenajat acest amplasament ca soluție temporară pentru colectarea deșeurilor, cu scopul de a reduce depozitarea necontrolată a gunoiului în natură și arderea deșeurilor în gospodării. În același timp tinerii voluntari au identificat și elemente pozitive privind protecția mediului înconjurător. Ghelăuza are circa 284 de hectare de plantații forestiere, ceea ce reprezintă 22% din suprafața totală a comunei. În 2016 în localitate au fost plantate aproximativ 18 hectare de pădure prin intermediul Ministerului Mediului al Republicii Moldova. Iar în colaborare cu Asociația EcoVisio au organizat activități de plantare și educație ecologică pentru cetățeni.

Monitori de mediu au analizat documente strategice locale, au mers direct pe teren, unde au observat problemele de mediu și lipsa infrastructurii de mediu, immortalizându-le prin fotografii și întrebând locuitorii comunei despre problemele ecologice care-i preocupă cel mai mult în sat.

Tinerii au formulat recomandări privind îmbunătățirea infrastructurii de mediu și consolidarea implicării tinerilor în procesul decizional de mediu, inclusiv amplasarea unor pubele de colectarea separată a deșeurilor reciclabile (hârtie, sticlă, plastic etc.), plantarea vegetației pentru consolidarea malurilor râpei din satul Saca, amenajarea unor spații verzi și grădini comunitare rurale, precum și organizarea activităților de informare și voluntariat ecologic la nivel local.

Monitorii civici

Echipa de monitori civici este formată din patru tinere voluntare cu vârste cuprinse între 21 și 27 de ani: **Fabiana Petrea, Maria Malai, Iuliana Boțoroga și Elena Ungureanu**. Tinerele fac parte din echipa [Centrului Inovativ Ghelăuza](#) și sunt pasionate de protecția mediului, organizare și implicare în inițiative civice locale.

Probleme de mediu

1. Gestionarea deșeurilor în comuna Ghelăuza
2. Colmatarea unei râpe din satul Saca

Gestionarea deșeurilor în comuna Ghelăuza

Raportul analizează situația gestionării deșeurilor în comuna Ghelăuza, raionul Strășeni, cu accent pe impactul asupra mediului și calității vieții locuitorilor. Activitatea de monitorizare s-a concentrat în special asupra gunoiștii locale și a zonelor adiacente afectate de poluare.

Tema a fost selectată ca urmare a problemelor frecvent semnalate de comunitate, precum poluarea aerului, mirosurile persistente și incendiile repetate produse în perioada verii. Gestionarea deșeurilor reprezintă una dintre principalele provocări de mediu pentru localitate, fiind direct legată de sănătatea populației, protecția mediului și dezvoltarea durabilă a comunității.

Procesul de monitorizare a urmărit evaluarea situației actuale, identificarea lacunelor în administrarea gunoiștii și nivelul de conformitate cu normele de protecție a mediului. Observațiile inițiale evidențiază necesitatea îmbunătățirii infrastructurii de gestionare a deșeurilor, creșterea transparenței instituționale și consolidarea măsurilor de prevenire a poluării.

Raportul include, de asemenea, o serie de concluzii și recomandări adresate autorității publice locale, menite să contribuie la modernizarea sistemului de gestionare a deșeurilor și la creșterea responsabilității față de mediul înconjurător.

Colmatarea unei râpe din satul Saca

Procesul de monitorizare a inclus analiza unei probleme distincte identificate în satul **Saca**, care vizează colmatarea unei râpe (rigole) utilizate pentru evacuarea apelor pluviale. Observațiile realizate în teren au evidențiat acumularea de deșeuri menajere și vegetale în această zonă, ceea ce a condus la blocarea parțială a fluxului de apă și la diminuarea funcționalității infrastructurii de drenaj.

Situația reflectă practici necorespunzătoare de depozitare a deșeurilor și indică existența unor deficiențe în gestionarea acestora la nivel local. Colmatarea rigolei generează riscuri suplimentare pentru mediu și comunitate, inclusiv stagnarea apelor, apariția mirosurilor neplăcute, posibile inundații locale și afectarea condițiilor de sănătate și siguranță pentru populație.

Prin includerea acestei componente, activitatea de monitorizare oferă o perspectivă mai amplă asupra problemelor de mediu din comună, evidențiind atât impactul depozitării necontrolate a deșeurilor în zona gunoiștii, cât și efectele acestui comportament asupra infrastructurii locale, gestionării apelor pluviale și mediului.

Metodologia și instrumentele utilizate

Activitatea de monitorizare civică a fost realizată printr-o abordare mixtă, combinând metode calitative și cantitative:

- ✓ analiza datelor și documentelor oficiale (strategia locală, proiecte de execuție a decolmatării râpei, proiecte aplicate la Fondul Național de Mediu (stă în așteptare))
[Strategie Ghelauza 10.12.23.docx](#), [FORMULAR DE APLICARE.rtf](#)
- ✓ solicitări de informații de la autoritățile publice locale (Strategia locală, proiecte de execuție, proiectele aplicate, demers de la IGSU); [2026-05-11-0004.pdf](#) (Anexa 1.1, 1.2. 1.3) [Demers nr. 434, din 06.08.2025, APL Ghelăuza.PDF](#).
- ✓ observații directe din teren asupra stării gunoiștii (3 vizite în teren și fotografii);
- ✓ observații directe asupra râpei (rigolei) din satul Saca (fotografii);
- ✓ realizarea unui chestionar pentru cetățeni (15 persoane), *Anexa 2 și Anexa 3*;
- ✓ discuții informale cu locuitorii și reprezentanți ai APL(Secretar, Specialist privind reglementarea regimului funciar, alți reprezentanți);
- ✓ documentare foto a situațiilor problematice (zona gunoiștei, deșeurile dispersate, colmatarea rigolei). [Fotografii ieșire pe teritoriu Gunoiște Fotografii râpa](#)

În cazul gunoiștii comunale, monitorizarea s-a concentrat pe evaluarea modului de depozitare a deșeurilor, a frecvenței eventualelor incendii și a impactului acestora asupra mediului înconjurător, inclusiv asupra solului și aerului.

În cazul râpei (rigolei) din satul Saca, observațiile din teren au evidențiat faptul că aceasta este parțial colmatată din cauza acumulării de deșeuri vegetale și materiale depozitate necontrolat, ceea ce a condus la reducerea sau blocarea fluxului natural al apelor pluviale. Monitorizarea a urmărit gradul de afectare a funcționalității sistemului de drenaj și impactul asupra mediului local și infrastructurii din zonă.

Această abordare a permis obținerea unei imagini de ansamblu asupra situației de mediu, evidențiind probleme sistemice legate de gestionarea deșeurilor și efectele acestora asupra infrastructurii de evacuare a apelor și a calității mediului local.

Situația gunoiștii comunale din Ghelăuza

Gunoștea comunală este amplasată la aproximativ 1–2 kilometri de zona locuită, într-o zonă periferică a satului, ceea ce reduce impactul direct asupra gospodăriilor, dar ridică probleme legate de gestionarea și întreținerea infrastructurii de deșeuri.

Colectarea deșeurilor se realizează de două ori pe lună, prin intermediul unui tractor al serviciului local de salubritate, care preia gunoiul scos de locuitori în fața porților. Frecvența colectării este influențată de condițiile meteorologice, ceea ce determină uneori acumularea temporară a deșeurilor în gospodării.

La nivel local nu sunt încheiate contracte individuale între locuitori și autoritatea publică pentru serviciul de evacuare a deșeurilor. Serviciile de salubritate sunt organizate la nivel comunitar, iar costurile sunt acoperite printr-o taxă locală stabilită prin decizia Consiliului Local. Fiecare locuitor de peste 18 ani achită anual 200 de lei, sumă care include mai multe servicii publice, precum iluminatul stradal, evacuarea deșeurilor și întreținerea gunoiștii comunale. Taxa de salubritate percepută de la populație nu acoperă integral costurile reale ale serviciului de colectare și gestionare a deșeurilor. Diferența necesară pentru funcționarea serviciului este acoperită din bugetul local, ceea ce pune presiune suplimentară asupra resurselor financiare ale administrației publice locale.

Infrastructură de colectare a deșeurilor este limitată, iar urnele publice sunt amplasate doar în zona stațiilor auto, ceea ce reduce posibilitățile de colectare corectă a deșeurilor în spațiile publice. În ansamblu, situația gunoiștii și a sistemului de salubritate reflectă existența unui mecanism funcțional de bază, însă cu limitări importante privind frecvența colectării, infrastructură publică și sustenabilitatea financiară a serviciului de salubritate locală.

Percepția comunității din Ghelăuza

În cadrul procesului de monitorizare civică, echipa de tineri a aplicat un chestionar în rândul locuitorilor din satele Ghelăuza și Saca, cu scopul de a analiza percepția publică asupra stării mediului, nivelul de informare și gradul de implicare în procesele decizionale locale.

Rezultatele indică existența unor probleme structurale în domeniul mediului la nivel local. Percepția locuitorilor asupra stării mediului este predominant rezervată. Conform rezultatelor chestionarului, 60% dintre respondenți au evaluat starea mediului ca fiind medie, 30% au considerat-o slabă, iar doar 10% au apreciat-o ca fiind bună. Aceste rezultate indică un nivel moderat de satisfacție și evidențiază existența unor preocupări semnificative ale comunității cu privire la problemele de mediu din localitate. Problema considerată cea mai gravă este gestionarea deșeurilor, în special starea gunoiștii comunale, percepută ca o prioritate urgentă de intervenție. De asemenea, au fost menționate frecvent lipsa unui sistem centralizat de canalizare în satul Saca și dificultățile legate de gestionarea apelor pluviale, ceea ce evidențiază vulnerabilitatea comunității la riscuri de mediu și schimbări climatice.

Analiza răspunsurilor indică un nivel relativ redus de informare a cetățenilor cu privire la proiectele de mediu și activitatea autorităților locale. Aproape jumătate dintre respondenți (49%) au declarat că sunt informați doar parțial, iar 34% consideră că informațiile pe care le primesc sunt insuficiente. Doar 17% dintre participanți au afirmat că sunt bine informați.

În ceea ce privește participarea civică, rezultatele evidențiază un nivel redus de implicare a cetățenilor în procesele decizionale locale. Majoritatea respondenților (60%) au declarat că nu au participat niciodată la consultări publice, în timp ce doar 20% au menționat că au fost implicați activ în astfel de procese. Totodată, 20% dintre persoanele chestionate și-au exprimat disponibilitatea de a participa pe viitor, cu condiția existenței unei comunicări mai eficiente din partea autorităților, a unui acces mai bun la informații și a unor mecanisme de consultare mai clare și mai accesibile. Aceste rezultate indică un potențial de creștere a participării civice, care poate fi valorificat prin consolidarea transparenței și a dialogului dintre autorități și comunitate. În ansamblu, rezultatele chestionarului confirmă necesitatea unor măsuri urgente în domeniul gestionării deșeurilor și al infrastructurii de mediu, precum și consolidarea transparenței și a participării cetățenilor în procesul decizional local.

Proiectele curente ale Primăriei Ghelăuza

În cadrul procesului de monitorizare civică au fost identificate mai multe investiții cu impact pozitiv asupra mediului, aflate în diferite etape de implementare sau finalizare, care contribuie la tranziția localității către o dezvoltare mai sustenabilă.

Centrală fotovoltaică pe Centrul Administrativ Multifuncțional

- Tipul investiției: energie regenerabilă, eficiență energetică
- Stadiul proiectului: finalizat
- Buget estimat: 336.044 de lei
- Sursa finanțării: Fondul Național de Dezvoltare Regională și Locală (FNDRL)

Proiectul are ca obiectiv producerea de energie electrică din surse regenerabile pentru clădirea publică a centrului administrativ. Prin implementarea acestuia se urmărește reducerea consumului de energie din rețeaua națională, diminuarea costurilor de întreținere și creșterea eficienței energetice a instituției publice.

Construirea sistemului de canalizare în comuna Ghelăuza

(Programul „Satul European”, ediția II)

- Tipul investiției: infrastructură de mediu, gestionarea apelor uzate
- Stadiul proiectului: în implementare
- Buget estimat: 5,95 milioane de lei
- Sursa finanțării: Fondul Național de Dezvoltare Regională și Locală (FNDRL)

Proiectul vizează extinderea și modernizarea rețelei de canalizare în comună, cu scopul de a racorda un număr mai mare de locuințe și instituții publice. Implementarea acestuia va contribui la reducerea poluării solului și a apelor subterane, precum și la îmbunătățirea condițiilor de viață și dezvoltarea durabilă a comunității.

Sistem de apeduct modern (Ghelăuza și Saca)

- Denumirea investiției: Construcția sistemului modern de apeduct pentru satele Ghelăuza și Saca
- Tipul investiției: infrastructură de mediu / alimentare cu apă potabilă și protecția resurselor de apă
- Stadiul proiectului: finalizat (în funcțiune din 2022)

- Buget estimat: aproximativ 8 milioane de lei (pentru ambele localități)
- Sursa finanțării: Fondul Ecologic Național și alte fonduri de stat

Proiectul are drept obiectiv asigurarea accesului la apă potabilă centralizată pentru locuitorii satelor Ghelăuza și Saca, reducând dependența de sursele individuale precum fântânile. Investiția contribuie la îmbunătățirea calității apei consumate și la protejarea resurselor de apă subterană, prin conectarea gospodăriilor la un sistem modern de apeduct și distribuție controlată a apei potabile.

Participarea cetățenilor și a tinerilor

În comuna Ghelăuza, implicarea cetățenilor în deciziile legate de mediu există, însă are un caracter ocazional și mai puțin organizat. În general, locuitorii își exprimă opiniile în cadrul întâlnirilor cu reprezentanții primăriei sau prin discuții directe cu autoritățile locale, mai degrabă decât prin mecanisme formale de consultare publică.

Pentru unele proiecte de mediu și infrastructură, cetățenii au fost informați și au avut loc discuții la nivel comunitar, însă consultările publice nu sunt organizate în mod regulat și nu există o structură constantă de implicare a populației în procesul decizional. Lipsesc în mare parte instrumentele moderne de participare, precum sondaje periodice, platforme online sau alte forme de consultare digitală.

În ceea ce privește tinerii, aceștia sunt implicați mai ales prin activități de voluntariat, campanii de ecologizare și inițiative locale, însă participarea lor în procesul decizional oficial este redusă. Cu toate acestea, se observă un interes crescut din partea lor de a se implica mai activ în problemele comunității.

În ansamblu, comunitatea locală manifestă deschidere față de participarea civică, însă este necesară dezvoltarea unor mecanisme de consultare mai accesibile, mai frecvente și mai transparente. Printre măsurile care ar putea contribui la creșterea implicării cetățenilor se numără organizarea periodică a consultărilor publice pe teme de mediu, desfășurarea unor întâlniri regulate între autorități și comunitate, aplicarea de chestionare locale pentru identificarea priorităților, utilizarea rețelelor sociale pentru colectarea opiniilor cetățenilor, precum și implicarea tinerilor în grupuri locale de inițiativă civică. Implementarea unor astfel de instrumente ar putea consolida dialogul dintre autorități și comunitate și ar facilita participarea activă a cetățenilor la procesul decizional privind protecția mediului.

Rezultate ale monitorizării civice de mediu

În comuna Ghelăuza, s-a constatat existența mai multor inițiative și proiecte în domeniul mediului, în special în ceea ce privește infrastructura de apă, canalizare și gestionarea deșeurilor. Analiza documentelor strategice și a informațiilor disponibile indică faptul că unele investiții sunt în curs de implementare sau au fost recent finalizate, în timp ce altele rămân la nivel de planificare și necesită resurse financiare și tehnice suplimentare pentru a fi duse la bun sfârșit.

Sistemul de apeduct din comună este finalizat și funcțional, reprezentând una dintre cele mai importante investiții de infrastructură realizate în ultimii ani. Sistemul de canalizare din satul Ghelăuza se află în etapa finală de implementare, majoritatea lucrărilor fiind deja executate, iar în prezent continuă procesul de conectare a gospodăriilor la rețea. După finalizarea acestei etape, autoritățile intenționează să extindă sistemul de canalizare și în satul Saca.

În domeniul gestionării deșeurilor, modernizarea gunoiștii comunale rămâne la etapa de planificare, fără un termen public clar de implementare. De asemenea, proiectul privind îmbunătățirea infrastructurii de scurgere a apelor pluviale și reabilitarea rigolei din satul Saca se află într-un stadiu intermediar, nefiind nici aprobat, nici respins. Potrivit informațiilor disponibile, proiectul este în așteptarea identificării surselor de finanțare de aproximativ 2–3 ani. Conform explicațiilor oferite de Primărie, întârzierea este determinată de insuficiența resurselor financiare pentru finanțarea tuturor proiectelor depuse.

În ceea ce privește transparența instituțională, autoritatea publică locală oferă informații generale despre proiectele implementate, însă datele detaliate privind bugetele, termenele de execuție și stadiul exact al lucrărilor sunt limitate. Acest lucru reduce capacitatea cetățenilor de a urmări în mod clar progresul investițiilor și de a evalua eficiența acestora. În cadrul procesului de monitorizare, au fost analizate informațiile publicate pe pagina oficială a Primăriei comunei Ghelăuza, pe canalele sale de comunicare, inclusiv rețelele sociale, precum și deciziile Consiliului local. Analiza a evidențiat un nivel bun de transparență instituțională, majoritatea proiectelor și inițiativelor locale fiind prezentate public și însoțite de informații relevante privind obiectivele, etapele de implementare și deciziile adoptate.

Autoritatea publică locală a demonstrat deschidere față de procesul de monitorizare și comunicarea cu cetățenii, oferind acces la informații referitoare la proiectele aflate în implementare sau în faza de planificare. Deciziile Consiliului local sunt publicate și accesibile publicului, iar [pagina de Facebook a primăriei](#) constituie un instrument activ de informare a comunității cu privire la activitățile și proiectele desfășurate la nivel local. Totodată, echipei de monitorizare, la cerere, i-au fost puse la dispoziție și documente relevante în format fizic, care au completat informațiile disponibile online și au contribuit la o înțelegere mai detaliată a situației analizate.

Gradul de implicare a cetățenilor în procesul decizional este moderat. Informarea populației are loc preponderent prin întâlniri comunitare sau discuții directe cu reprezentanții administrației locale, însă mecanismele formale de consultare publică sunt aplicate rar și nu au un caracter sistematic. Tinerii sunt implicați în special prin activități de voluntariat și inițiative civice, dar participarea lor în procesele decizionale oficiale rămâne limitată. În localitate există o Asociație de Tineret care desfășoară activități de elaborare de proiecte și inițiative comunitare. Cu toate acestea, implicarea tinerilor în procesele decizionale rămâne redusă, participarea acestora realizându-se mai ales individual, sub formă de voluntariat, în funcție de necesitățile punctuale ale comunității.

Un factor important care influențează nivelul de implicare este migrarea tinerilor peste hotare, ceea ce reduce potențialul de participare activă la nivel local. În prezent nu sunt dezvoltate mecanisme structurate și constante de implicare a tinerilor în viața publică locală, însă Primăria declară deschidere pentru creșterea gradului de participare a acestora în activitățile comunitare și în procesele decizionale.

O constatare importantă a monitorizării este faptul că gestionarea deșeurilor, în special starea gunoștii comunale, reprezintă o problemă prioritară pentru comunitate și necesită intervenții continue pentru îmbunătățire. În urma observațiilor realizate în teren, au fost identificate cantități semnificative de deșeuri menajere amestecate, inclusiv plastic, sticlă, resturi vegetale și materiale provenite din construcții, ceea ce indică lipsa unui sistem eficient de colectare separată. De asemenea, au fost observate urme de ardere a deșeurilor, fapt ce poate afecta calitatea aerului și sănătatea populației.

În zona gunoștii au fost constatate și depozitări de deșeuri în afara perimetrului autorizat, prezența mirosurilor neplăcute, precum și porțiuni de teren degradat, inclusiv afectarea vegetației din proximitate. Aceste constatări evidențiază necesitatea unor măsuri continue de modernizare a infrastructurii de gestionare a deșeurilor și de consolidare a practicilor de protecție a mediului la nivel local.

Râpa (rigola) din satul Saca este afectată într-un grad semnificativ de colmatare, ca urmare a acumulării de deșeuri vegetale și materiale naturale. Această situație reduce capacitatea de scurgere a apelor pluviale și poate genera riscuri de acumulare excesivă a apei în perioadele cu precipitații abundente, existând potențial de inundații în anumite zone unde rigola este colmatată până la nivelul terenului sau al pășunilor. În ultimii ani nu au fost raportate afectări ale gospodăriilor din localitate, inclusiv pe fondul unor perioade mai secetoase, însă fenomenul poate deveni o problemă semnificativă în viitor în lipsa intervențiilor de întreținere și curățare. În prezent nu sunt realizate lucrări de reabilitare, întrucât intervenția necesită investiții financiare considerabile, iar implementarea acesteia depinde de atragerea unor surse externe de finanțare.

Recomandări pentru Ghelăuza și Saca

În urma procesului de monitorizare, principalele probleme identificate țin de gestionarea deșeurilor și starea infrastructurii de drenaj (râpa/rigola din satul Saca). Situația arată că există un sistem minimal de colectare a deșeurilor, însă acesta nu este suficient dezvoltat pentru a preveni poluarea și acumularea de deșeuri în spațiul public și în zonele naturale. Râpa este afectată de colmatare și depozitări necontrolate de resturi vegetale, ceea ce reduce funcționalitatea ei de evacuare a apelor pluviale.

1. Gestionarea deșeurilor (prioritate majoră)

- Amplasarea de **pubele publice pentru colectare separată** (plastic, sticlă, deșeuri menajere) în puncte cheie din sat, nu doar la stațiile auto;
- Introducerea treptată a unui **sistem de colectare selectivă pilot (pe zone sau străzi)**, cu extindere ulterioară la nivel de comună;
- Organizarea periodică a unor **campanii de informare și educație ecologică** pentru populație (mai ales privind arderea deșeurilor și depozitarea corectă);
- Identificarea unui **punct de colectare pentru deșeuri vegetale** (compostare sau depozitare controlată), pentru a reduce presiunea asupra râpei și gunoiștii;

2. Îmbunătățirea gunoiștii comunale

- Delimitarea clară și întreținerea perimetrului gunoiștii (împrejmuire, acces controlat);
- Reducerea riscului de incendii prin monitorizare și interzicerea arderii deșeurilor;
- Evaluarea posibilității de **închidere treptată sau modernizare a gunoiștii** în cadrul unui sistem regionalizat de management al deșeurilor.

3. Reabilitarea râpei (rigolei) din Saca

- Realizarea periodică a **lucrărilor de decolmatare** (îndepărtarea nămolului și a resturilor vegetale);
- Interzicerea depozitării deșeurilor în zonă prin semnalizare și control local;
- **Plantarea de arbori și arbuști pe maluri** pentru stabilizarea solului și reducerea eroziunii;
- Amenajarea unor zone de protecție naturală (benzi verzi de-a lungul cursului de apă).

4. Soluții verzi și implicare comunitară

- Crearea unor **grădini rurale comunitare** (spații verzi gestionate de locuitori și tineri);
- Organizarea de **zile de ecologizare comunitară** pentru râpă și zonele din jurul satului;
- Implicarea școlii și a tinerilor în proiecte de tip „adoptă o zonă verde”;
- Ghid de [DIY grădinărit urban](#) care conține instrucțiuni și pentru pajiște urbană.

5. Îmbunătățirea guvernancei locale de mediu

- Creșterea transparenței privind gestionarea deșeurilor și proiectele de infrastructură;
- Introducerea unor **mecanisme simple de feedback local** (chestionare, grupuri comunitare, anunțuri periodice);
- Plan anual de mediu la nivel de comună, cu obiective clare și monitorizare publică.

Concluzie

Problemele din Ghelăuza și Saca sunt structurale și pot evolua negativ dacă nu sunt abordate la timp. Soluțiile necesită intervenții simple, cu costuri relativ reduse, dar mai ales organizare, continuitate și implicarea comunității locale. Monitorizarea realizată în Ghelăuza și Saca a arătat că localitatea se confruntă cu probleme de mediu reale, care fac parte din viața de zi cu zi a comunității și care, de multe ori, sunt percepute ca fiind „normale” sau inevitabile. Deși există unele investiții importante în infrastructură de apă și canalizare, gestionarea deșeurilor și întreținerea infrastructurii de drenaj rămân provocări importante pentru comunitate.

Raportul evidențiază că multe dintre probleme nu sunt cauzate doar de lipsa resurselor financiare, ci și de lipsa unor mecanisme constante de organizare, informare și implicare comunitară. În același timp, monitorizarea a arătat că există interes din partea locuitorilor și a tinerilor pentru îmbunătățirea situației de mediu, iar acest potențial poate deveni o resursă importantă pentru dezvoltarea localității.

Problemele identificate pot fi prevenite sau reduse prin măsuri simple și aplicabile la nivel local: mai multă informare, o gestionare mai bună a deșeurilor, întreținerea periodică a infrastructurii și implicarea comunității în luarea deciziilor. Chiar dacă schimbările nu pot avea loc imediat, pașii mici și consecvenți pot contribui în timp la un mediu mai sigur și mai curat pentru locuitorii din Ghelăuza și Saca.

Reacția Primăriei Ghelăuza

(Anexa 4)

Primăria Ghelăuza apreciază inițiativa tinerilor de a monitoriza problemele de mediu din comună și consideră raportul un instrument util, care reflectă atât provocările existente, cât și eforturile depuse de administrația publică locală pentru îmbunătățirea condițiilor de mediu. Autoritatea confirmă că **gestionarea deșeurilor și întreținerea infrastructurii de evacuare a apelor pluviale din satul Saca** reprezintă probleme importante.

Dintre recomandările formulate de tineri, Primăria Ghelăuza consideră realizabile pe termen scurt (6-12 luni): organizarea campaniilor de informare și educație ecologică; desfășurarea acțiunilor comunitare de salubritate și ecologizare; implicarea tinerilor în activități de voluntariat și amplasarea treptată a unor coșuri și pubele suplimentare în spațiile publice.

Pe termen mediu și lung, în funcție de identificarea surselor de finanțare, autoritatea își propune să dezvolte colectarea selectivă a deșeurilor; să modernizeze sistemul local de gestionare a deșeurilor; să participe la soluțiile regionale de management al deșeurilor și la reabilitarea infrastructurii de evacuare a apelor pluviale din satul Saca.

Raportul de monitorizare civică a fost realizat în cadrul proiectului „EmpowerYouth: participarea tinerilor și implicarea în procesul de luare a deciziilor la nivel local”, implementat de A.O. Centrul de Cercetare și Advocacy în Afaceri Europene de la Chișinău, filiala Centrului Român de Politici Europene (CRPE) de la București.

Opiniile și punctele de vedere exprimate aparțin exclusiv autorului/autorilor și nu reflectă în mod necesar poziția Uniunii Europene sau a EACEA. Nici Uniunea Europeană, nici autoritatea finanțatoare nu pot fi considerate responsabile pentru acestea.

Anexa 1.1

**Ministerul Afacerilor Interne
al Republicii Moldova**
Inspectoratul General pentru
Situații de Urgență
Direcția Situații Excepționale
mun. Chișinău
Secția Situații Excepționale Strășeni

Nr. 135 din 08.05.2026

**Doamnei Nicoleta MALAI
Primar al com. Ghelăuza**

Stimați conducători,

În baza prevederilor art.29 din Legea nr. 436-XVI din 28 decembrie 2006 „Privind administrația locală”.

Secția Situații Excepționale Strășeni, Vă sesizează despre faptul că, la data de 07.05.2026 la ora 16:40 min. la punctul de legătură al Centrului Automatizat de Dirijare Operativă al Inspectoratului General pentru Situații de Urgență a fost recepționat semnalul de alarmă privind izbucnirea incendiului la gunoiștea com. Ghelăuza.

La fața locului a intervenit echipa din cadrul SSE Strășeni în componența a 3 persoane și DSP Buiucani în componența a 5 persoane. Ajunși la fața locului s-a constatat că, arde gunoiștea s. Ghelăuza pe o suprafață de aproximativ 150m² situată pe teritoriul administrativ al APL Ghelăuza.

Pentru lichidarea arderii a fost lansată o țavă de tip „B” și refulat un volum de apă compactă și pulverizată de aproximativ 28 m³. Arderea a fost lichidată către ora 20:21 min la data de 08.05.2026.

Dat fiind faptul că, astfel de cazuri de ardere a guniștii, pun în pericol localităților, zonele forestiere cît și mediul natural intervenim cu solicitarea în adresa autorității administrației publice locale a s. Ghelăuza, să se întreprindă toate măsurile necesare posibile în nimicirea vegetației uscate și amenajarea gunoiștii din preajma localității prin metode legale, dar nici cum prin ardere, pentru a preveni producerea daunelor provocate mediului înconjurător, faunei și solului, precum și prevenirea situațiilor menționate supra.

Despre măsurile întreprinse și decizia adoptată, solicităm să fim informați în scris, pe adresa electronică: straseni@igsu.gov.md în termenii stabiliți.

Anexă: 2 file

**Șef al SSE Strășeni
colonel al s/intern**

Gheorghe BIVOL

Executor: A. Șevciuc
Telefon: 069982265
E-mail: straseni@igsu.gov.md

MD-3702, m. Strășeni, str. Ștefan cel Mare, 9 tel: +373 (237) 213-12, fax: +373 (237) 213-12
e-mail: straseni@igsu.gov.md, pagina-web: www.dsc.md

Anexa 1.2

Domnului Bivol Gheorghe
Șef al SSE Strășeni
colonel al s/intern

RAPORT

Prin prezentul vă aduc la cunoștință D-stră că la data de 07.05.2026, la orele 16:40 min am primit semnalul Alarmă de la Dispecerat Centru al DRCDI a IGSU cu deplasare pe adresa r-n Strășeni sat. Ghelăuza arde gunoistea satului.

Informație primită, incendiu gunoistea satului.

Astfel conform planului de antrenare a forțelor și mijloacelor la fața locului ne-am deplasat 3 angajați cu autospeciala de model IVECO MAGIRUS.

Ajungând la fața locului la orele 16:52 min s-a confirmat informația că arde gunoistea pe o suprafață aproximativ 150 m². Am lansat o țeavă de refulare, de tip „B,, unde sau refulat 4 m³. La orele 17:05 am solicitat ajutor prin intermediul Dispecerat Centru al DRCDI a IGSU, în ajutor a venit DSP Buiucani în componența a 5 angajați. Utilizând în total aproximativ 26 m³ de apă. Către orele 20:21 incendiul a fost lichidat.

La ora 20:46 autospeciala a fost pusă în servanțul de luptă.

07.05.2026

Pompier superior al USP Strășeni a SSE
Strășeni a DSE mun. Chișinău a IGSU
Plutonier al s/intern

Grițco Gabriel

Anexa 1.3

385 8150
08.05.26

DISPECERATUL "CENTRU" A PARVENIT ÎNFORMAȚIA PRIVIND IZBUCNIREA INCENDIULUI LA GUNOIȘTEA
r. Strășeni s. Grelăuza vizavi de s. Saca ajutor la USP Strășeni.

351 08.05.26

Comandantului adjuncț DSP Buiucani
Locotenent –colonel al s/intern
Corneliu ADAM

RAPORT

Prin prezent, Vă informez că la data de 07.05.2026, la ora 17:08 minute, de la Dispeceratul "Centru" a parvenit informația privind izbucnirea incendiului la gunoiștea r. Strășeni s. Grelăuza vizavi de s. Saca ajutor la USP Strășeni.

La ora 17:09 minute, s-a deplasat la fața locului 1 echipă de intervenție a schimbului de serviciu nr. 4, în componența de 5 angajați, cu autospeciala de intervenție de model ACI-50 MAN cu număr de înmatriculare MAI 9275, după cum urmează:

- șef gardă, plutonier-major al s/intern Botnari Eugeniu;
- pompier superior, sergent-major al s/intern Lisenco Dorin;
- pompier superior, plutonier al s/intern Zdesenco Alexandru;
- pompier, sergent al s/intern Malcoci Serghei;
- salvator superior, plutonier-adjutant al s/intern Gaburea Mitrofan.

La ora 17:41 minute, echipa a ajuns la locul solicitării, fiind parcursă distanța de 30 km.

În urma efectuării recunoașterii inițiale, s-a constatat următoarea situație operativă:

- echipa USP Strășeni se afla la fața locului cu lansarea unei țevi.
- degajări masive de fum dens, precum și amestecuri a produselor toxice în urma procesului de ardere a gunoiului;

Lichidarea incendiului a fost la orele 20:20. Consumul sumar al apei 24 m³.

După raportul la Dispeceratul „Centru” la orele 20:25 ne-am întors în detașament pe la H.I. cu instalarea autospecialăi în servanțul de luptă la ora 21:18.

Șef gardă al serviciului de gardă
plutonier-major al s/ intern

Botnari Eugeniu

Anexa 2

Raport privind rezultatele chestionarelor aplicate în comunitate

În cadrul procesului de monitorizare civică, echipa a aplicat un chestionar în rândul cetățenilor din localitățile Ghelăuza și Saca cu scopul de a evalua percepția publică asupra problemelor de mediu, nivelul de informare și gradul de implicare în procesele decizionale locale.

Rezultatele evidențiază în mod clar existența unor deficiențe structurale în gestionarea problemelor de mediu la nivel local. Majoritatea respondenților au apreciat starea mediului ca fiind medie sau slabă, indicând o percepție generală de nemulțumire față de situația actuală. Problema dominantă identificată este gestionarea deșeurilor, în special starea necorespunzătoare a gunoiștii comunale, considerată de cetățeni drept o prioritate urgentă de intervenție. De asemenea, au fost frecvent menționate lipsa unui sistem complet de canalizare în satul Saca și problemele legate de gestionarea apelor pluviale, ceea ce confirmă vulnerabilitatea comunității la riscuri de mediu și climatice.

Analiza răspunsurilor indică un nivel redus de informare a cetățenilor privind proiectele de mediu și activitatea autorităților locale. Majoritatea respondenților declară că sunt informați doar parțial sau insuficient, ceea ce reflectă o comunicare instituțională limitată și neuniformă.

În ceea ce privește participarea civică, rezultatele arată un nivel scăzut de implicare efectivă, în pofida existenței unui interes latent din partea comunității. Majoritatea respondenților nu au participat la consultări publice, însă o proporție semnificativă își exprimă disponibilitatea de implicare, condiționată de creșterea transparenței, accesului la informație și organizării unor mecanisme clare și accesibile de participare.

În ansamblu, rezultatele chestionarului confirmă necesitatea unor intervenții urgente și coordonate în domeniul gestionării deșeurilor, precum și consolidarea transparenței și a participării publice. Aceste constatări oferă o bază solidă pentru formularea de recomandări și pentru dezvoltarea unor politici locale mai eficiente și orientate către nevoile reale ale comunității.

Anexa 3

CHESTIONAR - cetățeni în cadrul procesului de monitorizare civică

1. Informații generale

- Vârsta:
 - ☐ sub 18
 - ☐ 18–30
 - ☐ 31–50
 - ☐ 50+
- Localitatea:
 - ☐ Ghelăuza
 - ☐ Saca

2. Probleme de mediu

- a. Cum apreciați starea mediului în localitatea dvs.?
 - ☐ Foarte bună
 - ☐ Bună
 - ☐ Medie
 - ☐ Slabă
 - ☐ Foarte slabă
- b. Care sunt cele mai importante probleme de mediu? (alegeți max. 3)
 - ☐ Gunoiștea / deșeuri
 - ☐ Lipsa canalizării
 - ☐ Inundații / ape pluviale
 - ☐ Drumuri și infrastructură
 - ☐ Lipsa spațiilor verzi
 - ☐ Poluarea apei
 - ☐ Altele: _____

3. Proiecte și informare

3. Sunteți informat despre proiectele de mediu din localitate?

- ☐ Da
- ☐ Parțial
- ☐ Nu

4. Considerați că autoritățile oferă suficiente informații?

- ☐ Da
- ☐ Parțial
- ☐ Nu

4. Implicare civică

a. Ați participat la consultări sau discuții organizate de primărie?

- ☐ Da
- ☐ Nu

b. Ați dori să vă implicați în monitorizarea proiectelor locale?

- ☐ Da
- ☐ Poate
- ☐ Nu

c. Ce v-ar motiva să vă implicați mai mult?

- ☐ Mai multă informare
- ☐ Transparență
- ☐ Rezultate concrete
- ☐ Invitare directă

5. Sugestii

8. Ce soluții propuneți pentru îmbunătățirea mediului?

Anexa 1.1

Republica Moldova
Raionul Strășeni
Primăria comunei
Ghelăuza

Республика Молдова
Страшенский Район
Примăрия коммуны
Гелэуза

MD-3718, com. Ghelăuza, tel. (0237) 92736 / 079933188
email: primaria.ghelauza@gmail.com, c/f 1008601000503

Vă mulțumim pentru transmiterea Raportului de monitorizare civică și pentru implicarea tinerilor în analiza problemelor de mediu din comuna Ghelăuza. Considerăm că raportul este unul obiectiv și util, deoarece reflectă atât provocările existente la nivel local, cât și eforturile depuse de administrația publică locală pentru îmbunătățirea infrastructurii și a condițiilor de mediu.

Suntem de acord că gestionarea deșeurilor și întreținerea infrastructurii de evacuare a apelor pluviale reprezintă provocări importante pentru comunitate. Aceste aspecte sunt cunoscute și se regăsesc în documentele strategice ale Primăriei, iar în limita resurselor disponibile sunt întreprinse măsuri pentru diminuarea impactului acestora. Totodată, apreciem faptul că raportul evidențiază și investițiile realizate în ultimii ani, precum sistemul de apeduct, proiectul de canalizare și investițiile în eficiență energetică.

Dintre recomandările formulate, considerăm realizabile pe termen scurt (6–12 luni) organizarea campaniilor de informare și educație ecologică, desfășurarea acțiunilor comunitare de salubritate și ecologizare, implicarea tinerilor în activități de voluntariat, precum și amplasarea graduală a unor coșuri și pubele suplimentare în spațiile publice.

Pe termen mediu și lung, în funcție de identificarea surselor de finanțare, ne propunem dezvoltarea colectării selective a deșeurilor, modernizarea sistemului local de gestionare a deșeurilor, participarea la soluțiile regionale de management al deșeurilor și reabilitarea complexă a infrastructurii de evacuare a apelor pluviale din satul Saca.

Dorim să menționăm că, deși unele proiecte de mediu se află în prezent pe liste de așteptare pentru finanțare, administrația publică locală continuă să identifice și să acceseze noi oportunități de finanțare. La moment, Primăria Ghelăuza pregătește o propunere de proiect în cadrul programului SGP GEF UNDP, care vizează îmbunătățirea managementului deșeurilor prin procurarea unei autospeciale pentru colectarea deșeurilor și dotarea gospodăriilor din comună cu tomberoane individuale. Considerăm că această investiție ar reprezenta un pas important spre

Anexa 1.2

modernizarea serviciului de salubritate și creșterea gradului de protecție a mediului.

Totodată, proiectul privind reabilitarea și consolidarea rigolei din satul Saca rămâne o prioritate pentru administrația locală. În prezent, acesta se află în așteptarea finanțării în cadrul programelor gestionate de Fondul Național pentru Mediu. În paralel, continuăm să căutăm și să aplicăm la alte apeluri de proiecte și programe de finanțare care ar putea susține implementarea acestei investiții importante pentru comunitate.

Apreciam implicarea tinerilor în acest proces și considerăm că astfel de inițiative contribuie la dezvoltarea spiritului civic și la consolidarea dialogului dintre comunitate și administrația publică locală. Primăria comunei Ghelăuza rămâne deschisă colaborării cu tinerii și organizațiile societății civile pentru identificarea și implementarea unor soluții durabile în beneficiul comunității.

Cu respect,

Primăria comunei Ghelăuza

UNGUREANU Elena